

”VETENSKAPLIG OREDLIGHET” I EVA KÄRFVES ”HJÄRNSPÖKEN”

Det finns många passager i Eva Kärfves forskningsrapport ”Hjärnsnöken” som ger läsaren anledning att höja på ögonbrynen, utan att de för den skull bör betraktas som oredlighet i forskning.

Författarens synpunkt att det inte är uppenbart att nuvarande svenska institutioner för vård av personer med mental retardation är mer välmenande än ”det nyss timade barbariet”, dvs nazisternas utrotningsläger i Treblinka, är t ex en sådan (sid 162). Detta är en åsikt som Kärfve är i sin fulla rätta att hysa, och som knappast kan betraktas som oredlighet i forskning, även om det sannolikt är få som skulle hålla med henne.

Författarens syn på vad det innebär att få diagnosen DAMP/ADHD (eller en liknande diagnos) kan säkert också väcka anstöt, t ex bland dem som själva har dessa problem och hos deras anhöriga. Således hävdar hon att detta är liktydig med att ”inte hålla måttet” (sid 55) och att vara ”undermålig” (sid 140), och att diagnosen utgör ”hinder för att vara en fullvärdig medlem i en mänsklig gemenskap” (sid 93). Det hävdas vidare att ”barn som påstås ha DAMP inte förutsätts ha ett normalt psyke i något avseende” (sid 73). Och hon ser vidare skäl att påpeka följande: ”Att säga att det är ’fel i huvudet’ på någon är i det verkliga livet en oerhörd förolämpning, kanske den grövsta” (sid 81). Liksom följande: ”Att beskrivas som en person som har ett allvarligt fel på hjärnan innebär kort och gott social död” (sid 93).

Detta är, enligt vår mening, en felaktig beskrivning, både av vad diagnosen DAMP innebär, och hur den uppfattas. Trots att vi förvånas över att återfinna sådana utsagor i ett vetenskapligt verk vill vi dock inte betrakta heller detta som uttryck för oredlighet i forskning, eftersom läsaren har goda möjligheter att själv bedöma graden av trovärdighet i författarens påståenden.

Konklusionen av hennes bok – DAMP-teorin ”vill inte åstadkomma någon annan varaktig förändring än segregation” (sid 220) – hade, om den hade varit sann, varit sensationell, eftersom läkare, psykologer, skolpersonal, forskare och myndigheter brukar anföra att syftet med deras aktiviteter är det rakt motsatta: att undvika att de som har denna typ av svårigheter segregeras. Att blottlägga en konspiration av sådant format hade sannolikt varit en av de mer betydande forskningsinsatserna i svensk sociologisk forskning på decennier.

Kärfves kritiker brukar dock anföra att en svaghet med denna djärva hypotes är att det inte föreligger något stöd för att den skulle vara riktig, och att den tvärtom ter sig

helt orimlig. Men även om det kan ifrågasättas om man i en vetenskaplig skrift bör presentera en så pass osäker hypotes som vore den ett faktum tycker vi inte heller att detta agerande är att betrakta som oredlighet i forskning. Man har som forskare rätt att lägga fram också felaktiga hypoteser. Och det är inte svårt för läsaren att inse att Kärffves hypotes är mycket osannolik.

Ett genomgående tema i Kärffves bok är att Christopher Gillberg och hans svenska kolleger avviker från det internationella forskarsamhället i sin syn på uppmärksamhetsstörning genom att hävda att detta tillstånd inte orsakas av sociala faktorer, som t ex socialgruppstillhörighet. Påståendet – som också fördes fram i ett av Kärffves bok inspirerat reportage i TV-programmet "Uppdrag Granskning" – är osant. Synsättet att uppmärksamhetsstörning faktiskt inte orsakas av socialgrupp, utan dels av gener, och dels av för den enskilde individen unika miljöfaktorer, baseras således på ett mycket stort antal internationella tvillingstudier, av vilka Gillberg inte utfört någon enda.

Att Gillbergs åsikt i detta avseende inte är så kontroversiell som Kärffve gör gällande bekräftas indirekt av hennes medarbetare, professor Thomas Brante, som i en aktuell uppsats (ur boken "Diagnosens Makt", 2006) inte alls diskuterar Gillberg, utan den internationella synen på ADHD. Han skriver: "De flesta officiella rapporter understryker att ADHD är ärftligt eller beror på tidig hjärnskada (t ex genom att modern har rökt under graviditeten)."

Man kan kanske ha invändningar mot de många tvillingstudier som starkt talar mot synsättet att ADHD orsakas av vilken socialgrupp man tillhör. Men att påstå att det skulle vara just Gillberg som driver denna uppfattning, i strid med en internationell forskaropinion, är alltså inte bara missvisande, utan direkt osant.

Att Kärffve i detta avseende ger läsarna en felaktig bild av rådande sakförhållanden behöver dock inte vara uttryck för medveten bedräglighet, utan kan – välvilligt – tolkas som uttryck för okunskap: tvillingstudier är inte helt lättolkade för den som inte är bekant med denna typ av litteratur. Trots att hennes bok i detta avseende kan ses som ett osakligt smutskastande av en annan forskare utgör därför inte heller detta, enligt vår uppfattning, ett uppenbart fall av oredlighet.

Som uttryck för okunskap snarare än medvetet bedrägeri bör man nog också betrakta ett annat av de resonemang som genomsyrar Kärffves bok, nämligen att det faktum att man inte kan påvisa någon distinkt avvikelse i hjärnans aktivitet hos alla med ADHD/DAMP utgör ett argument för att ifrågasätta dessa diagnosers existensberättigande. Exakt samma argumentation har sedan decennier förts fram av scientologikyrkan inom ramen för dess antipsykiatriska kampanj: sjukdomar som inte går att mäta, helst med ett enkelt blodprov, finns inte.

Hjärnan är emellertid extremt komplicerad, och svåråtkomlig för studier: de tekniska möjligheterna att i olika avseenden "mäta" dess aktivitet, t ex vad avser funktionen hos enskilda signalämnen, är dessvärre ännu starkt begränsade. Detta innebär bl a att man fortfarande inte lyckats identifiera tydliga mätbara avvikelser vad avser hjärnans aktivitet vid sjukdomar som t ex schizofreni, tvångssyndrom och

manodepressiv sjukdom. Ändå är det få som ifrågasätter att dessa sjukdomar finns, och att de är relaterade till hjärnans funktion.

Vad avser DAMP/ADHD är kunskapsläget i detta avseende fullt jämförbart med det som gäller för andra psykiatriska tillstånd: det finns indikationer på att uppmärksamhetsstörning ofta är associerat till vissa mätbara avvikelser, men det kommer säkert att dröja innan dessa är så väl kartlagda att de kan utnyttjas t ex för diagnostik. Att lyfta fram avsaknaden av tydliga mätbara avvikelser i hjärnan vid DAMP/ADHD som ett tungt argument mot själva diagnosen, utan att nämna att samma förhållande gäller vid en rad väletablerade psykiatriska diagnoser, är härmed att vilseleda läsaren. De lekmän till vilka denna vetenskapliga skrift i hög grad vänder sig bibringas uppfattningen att frånvaron av tydliga, mätbara avvikelser vid DAMP/ADHD är något anmärkningsvärt, vilket är osant.

Till stöd för vårt synsätt att Kärffves resonemang i detta avseende dock skall ses som uttryck för okunskap snarare än som uttryck för medveten oredlighet kan nämnas att samma tankar förts fram också av andra sociologer. I ovan nämnda bok ("Diagnosens makt") (som utgör kurslitteratur vid sociologiska institutionen, Lunds universitet) meddelar t ex hennes medarbetare, professor Thomas Brante, följande:

"Om den starka hypotesen [=att ADHD har en genetiska etiologi] är korrekt borde man ha kunnat fastställa någon biologisk markör hos dem som anses ha ADHD. Speciellt borde man kunna finna en neurofysiologisk skillnad mellan personer med respektive utan ADHD. Detta har dock inte lyckats; resultaten är inkonsistenta."

Att Brante anser sig kunna påstå att man "borde" ha kunnat fastställa en biologisk markör, och att man "borde" ha kunnat påträffa en "neurofysiologisk" skillnad, är lika egenartat som det resonemang Kärffve för i sin bok. Man kan med fog kritisera Brante och Kärffve för att de inte har ägnat sig åt tillräckligt ingående studier av de ämnen de behandlar inom ramen för sin forskning, och att de härmed vilseleder läsaren. Men vi väljer alltså att förutsätta att det – vad gäller detta resonemang – i båda fallen rör sig om okunskap snarare än om ett medvetet bedrägeri.

För att en felaktig uppgift i en forskningsrapport skall vara att betrakta som *oredlighet* krävs således att det *inte skall råda någon tvekan om att författaren är medvetet oärlig*. Också på detta finns det dock många exempel i "Hjärnspöken". I det följande redovisas några av dessa.

Ytterligare exempel återges på följande hemsida:
<http://www.barnneuropsykiatri.org.gu.se>

Påpekas bör att den bok som diskuteras nedan varit utsatt för särskild granskning av Lunds universitet, och härvid godkänts som varande fullt acceptabel forskning. Att medvetet manipulera citat i vetenskapliga artiklar är således, enligt ledningen för Lunds universitet, fullt tillåtligt. Boken utgör kurslitteratur för universitetskurser vid lärosäten i Sverige.

Första exemplet

På uppdrag av Socialstyrelsen har en av oss (EE) tillsammans med Christopher Gillberg skrivit en översiktsartikel om biologiska faktorer av möjlig betydelse vid uppmärksamhetsstörning. I sin bok går Kärffe, på punkt efter punkt, till hårdfört angrepp på denna uppsats: hennes budskap är att den bild författarna ger av kunskapsläget är falsk, och att vår avsikt har varit att föra Socialstyrelsen bakom ljuset.

Vad som bland annat väcker hennes misshag är att det i uppsatsen anförs att det finns skäl att tro att två signalämnen i hjärnan – katekolaminerna dopamin och noradrenalin – skulle kunna vara av betydelse för DAMP/ADHD.

Som enda stöd för att detta skulle vara en högst kontroversiell synpunkt återger Kärffe ett citat av den engelske barnpsykiatern Eric Taylor, som – enligt henne – kan konkluderas enligt följande (sid 188):

”Med enklare ord: ingen forskar numera på sambandet mellan noradrenalin och hyperaktivitet”.

Hade det faktiskt varit sant att ingen numera forskar på sambandet mellan noradrenalin och hyperaktivitet hade detta kanske utgjort skäl att misstänkliggöra författarna till en uppsats vari denna typ av samband utförligt diskuteras.

Problemet med Kärffes argumentation är dock att det är osant att ingen numera forskar på sambandet mellan noradrenalin och hyperaktivitet, och osant att Taylor skulle ha anfört något som skulle kunna tolkas så. Det citat hon återger är dels beskuret, dels manipulerat. Vad Taylor egentligen vill ha sagt är det rakt motsatta.

Enligt Kärffe skriver Taylor så här:

”Transmittorförändringar i hyperaktivitet *har setts* som *trolig* genom den snabba och märkbara effekt som amfetamin och närbesläktade farmaka har på symptomen.”

(Våra kursiveringar.)

Men vad Taylor faktiskt skriver är följande:

”Neurotransmitter changes in hyperactivity *are made very likely* by the rapid and marked effect of amphetamines and related drugs on the symptoms.”

(Våra kursiveringar.)

Kärffe har alltså valt att översätta ”ter sig mycket troliga” – presens – till ”har setts som trolig” – imperfektum – och låtit ordet ”very” utgå. Vad Taylor säger är att det fortfarande ter sig mycket sannolikt att hyperaktivitet är relaterat till förändringar hos

signalämnen; vad Kärffe vill få läsaren att tro är att Taylor påstår att detta var något man tidigare ansåg, och att hypotesen då angås "trolig" snarare än "mycket trolig".

Efter denna inledande mening diskuterar Taylor vissa 20 år gamla studier vari man mätt metaboliter till noradrenalin i urinen hos personer med uppmärksamhetsstörning; studier vars resultat skulle kunna uppfattas som svårtolkade, men vars relevans är begränsad, eftersom det är noradrenalin i hjärnan, snarare än noradrenalin i urinen, som anses vara av betydelse för förmågan till uppmärksamhet.

Taylor's referat av de svårtolkade studierna återges i Kärffes bok. Men hon väljer att inte återge den här på följande meningen:

"While this may seem like a rather paradoxical effects of amphetamine [=på nivåer av metaboliter till noradrenalin i urinen; vår anmärkning], **it should not be taken to dismiss the noradrenaline hypothesis**".

(Vår fetstil.)

Och vad hon dessutom låtit utgå är hur Taylor själv några rader längre ned på samma sida konkluderar sin syn på denna fråga:

"In summary, children with hyperactive behaviour are likely to repay future neurochemical research. The work so far suggests that noradrenaline changes are to be found, but has not yet identified a pathogenesis involving this or any other neurotransmitter."

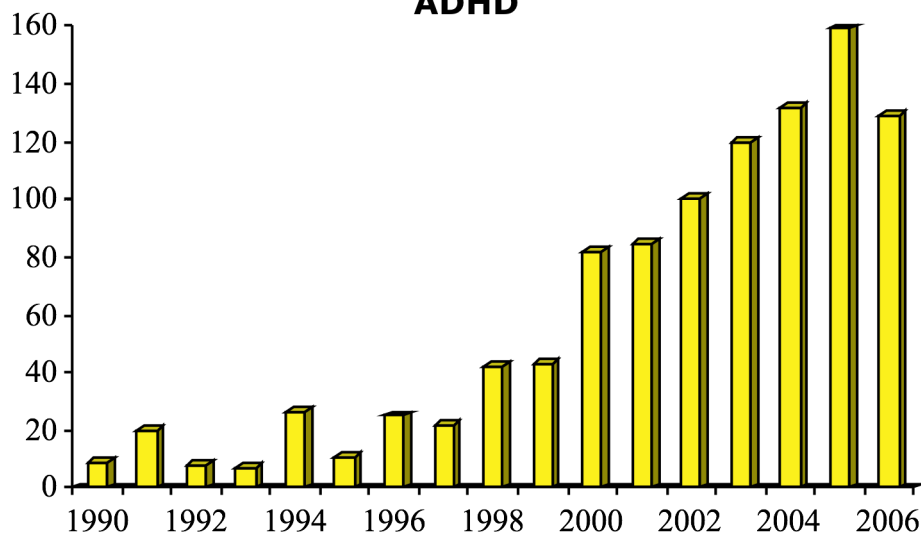
Något annat stöd för det kategoriska påståendet att "ingen forskar längre på sambandet mellan noradrenalin och hyperaktivitet" än citatet från Taylor redovisas inte av Kärffe. Och vad Taylor egentligen hävdar, vilket läsaren av Kärffes bok inte får veta, är alltså det *rakt motsatta*: dvs att det finns skäl att tro att noradrenalin är av betydelse i detta sammanhang, och att fortsatt forskning på detta område sannolikt kommer att bära frukt. Det finns ingen motsättning mellan det som anförs i den uppsats Kärffe kritiserar och vad Taylor anför i det kapitel hon hänvisar till.

Den som undrar om det är trots allt är sant som Kärffe påstår, att "ingen forskar längre på noradrenalin och hyperaktivitet", kan genom en sökning på den lättillgängliga internationella databasen PubMed (se figur) konstatera att forskningen kring den eventuella betydelsen av noradrenalin och dopamin (som är två besläktade och interagerande substanser) för hyperaktivitet var mycket omfattande redan när Kärffe skrev sin bok, och att denna forskning sedan dess har intensifierats ytterligare (för övrigt med aktiv medverkan av Eric Taylor själv).

Sammanfattningsvis är påståendet att "ingen forskar längre på sambandet mellan noradrenalin och hyperaktivitet" alltså osant, liksom det är osant att Taylor skulle ha gjort sig till tolk för denna uppfattning. Att anta att Kärffe skulle ha missuppfattat vad Taylor faktiskt skriver vore nog att underskatta hennes förmåga att tillgodogöra sig en

text. Man måste förutsätta att det rör sig om en *avsiktlig citatförvanskning* och en *medveten osanning*.

PubMed: Artiklar om noradrenaline/dopamine OCH ADHD

Jmf Kärfve (2000): "Med enklare ord: ingen forskar längre på sambandet mellan noradrenalin och hyperaktivitet."

Andra exemplet

I samma uppsats, skriven för Socialstyrelsen, hade vi diskuterat vilka delar av hjärnan som kan tänkas vara av särskild betydelse för uppmärksamhetsstörning.

Kärfve meddelar sin läsekrets att det knappast utförts några utbildningsstudier (=olika typer av hjärnröntgen) *på barn* med uppmärksamhetsstörning, och att det därför "inte heller föreligger några resultat som pekar i den ena eller andra riktningen". Varför Socialstyrelsen undanhålls denna viktiga information "kan man", enligt Kärfve, "bara gissa" (sid 188).

Givetvis kan också utbildningsstudier hos vuxna kasta ljus över vilka delar av hjärnan som är involverade i detta tillstånd. Den av Kärfve attackerade uppsatsen handlade om uppmärksamhetsstörning i allmänhet, inte just hos barn, vilket läsaren inte meddelas.

Men viktigare är att Kärfve har fel i sak. En sökning i lätt tillgängliga databaser hade således sagt henne att det – när hon skrev sin bok – hade publicerats *ett 60-tal*

avbildningsstudier avseende uppmärksamhetsstörning, varav ett stort antal utförts på barn och ungdomar. Få psykiatriska åkommor har varit föremål för så många hjärnavbildningsstudier.

Det måste bedömas som otänkbart att denna mycket omfattande forskning skulle vara okänd för henne när hon skrev sin bok. Det måste därför också på denna punkt röra sig om en *medveten osanning*.

Tredje exemplet

Några sidor senare i samma bok (s 190) angriper Kärfve rättspsykiatern Sten Levander, också med anledning av en uppsats han har skrivit för Socialstyrelsen.

Kärfve skriver:

"Sten Levander, som i ett kort avsnitt beskriver hur vuxna med DAMP skall fångas upp, ger en sammanfattande bild av tecken som ska ge omgivningen en misstanke om att en vuxen person har en underliggande hjärndysfunktion:

'...dyslexi, OCD och andra Tourette-manifestationer, Aspergerdrag, hjärnskadeanamnes, drogbruk och missbruk/beroende, personlighetsstörning, ångest- och depressionssjukdom, låg utbildningsnivå i förhållande till begåvningsnivå, kriminalitet, problem på arbetsmarknaden och i relationer'.

Problem på arbetsmarknaden och 'i relationer' är alltså att betrakta som indikatorer på DAMP."

(För ökad läsbarhet har vi kursiverat den del av texten som är citat från Levander.)

Ett genomgående tema i Kärfves bok är att ADHD/DAMP enligt henne är dåligt definierade tillstånd, och att forskare inom detta område har en benägenhet att felaktigt tolka mycket disparata symptom och svårigheter som uttryck för uppmärksamhetsstörning. Hade Levander faktiskt hävdats att t ex problem på arbetsmarknaden bör "ge omgivningen en misstanke om att en vuxen person har en underliggande hjärndysfunktion" hade detta kunnat tjäna som stöd för denna Kärfves utsaga.

Om man kontrollerar källan visar det sig dock att detta inte alls är vad Levander påstår. Kärfve låter citatet från Levander (och hans medförfattare Lena Nylander) inledas med tre punkter (...). I icke beskuren version lyder första delen av citatet så här:

"Förslag till standardutredning inför eventuell läkemedelsbehandling med centralstimulantia vid ADHD hos vuxna patienter: Klinisk intervju som fokuserar på de typiska symptomen vid ADHD, aktuella såväl som barndomssymptom, och om möjligt försöker verifiera dessa via oberoende källor (referentpersoner, journalhandlingar etc). I intervjun försöker man också klargöra komorbiditet och sekundära konsekvenser av en misslyckad socialisationsprocess: dyslexi, OCD

och andra Tourette-manifestationer, Aspergerdrag, hjärnskadeanamnes, drogbruk och missbruk/beroende, personlighetsstörning, ångest- och depressionssjukdom, låg utbildningsnivå i förhållande till begåvningsnivå, kriminalitet, problem på arbetsmarknaden och i relationer’.

Vad Levander redovisar är alltså inte alls, som Kärve påstår, ”tecken som ska ge omgivningen en misstanke om att en vuxen person har en underliggande hjärndysfunktion”, utan den kartläggning av ”komorbiditet och sekundära konsekvenser av en misslyckad socialisationsprocess” som hos en individ med redan diagnosticerad ADHD bör föregå ställningstagande till eventuell farmakologisk behandling.

Man vill gärna tro att det var av utrymmesskäl som Kärve såg sig nödsakad att stryka första halvan av meningen. Men hon måste ha insett att hon genom sin citeringsteknik tillskriver Levander en åsikt som han aldrig har framfört. Endast genom att stryka första delen av meningen är det möjligt för henne att göra det sannolikt för läsaren att Levander hyser den egenartade åsikt som hon tillvitar honom. Också här måste det handla om *medvetet bedrägeri*.

Är det tillåtet att citera fel i vetenskapliga skrifter, som Kärve gjort i de två ovan nämnda exemplen? Hon tycks för egen del ha en mycket sträng hållning härvidlag. I ytterligare en uppsats avsedd för Socialstyrelsen, av Björn Kadesjö och Kjell Modigh, tycker hon sig ha funnit att författarna refererat en artikel vari det inte påstås det som författarna hävdar, och hon konstaterar härvid:

”Jag behöver knappast tillägga att inom de flesta vetenskapsområden skulle en liknande referens obönhörligen leda till betyget ’underkänt’ även om det hade gällt en uppsats på grundutbildningsnivån.” (sid 184-185)

Frågan inställer sig vilket betyg man – med denna stränga inställning till vad som är tillåtligt – bör åsätta Kärves eget hanterande av citaten av Taylor och Levander.

Tilläggas bör att Kadesjö och Modigh inte alls hade citerat fel: Kärve hade bara läst deras preliminära manuskript slarvigt. Också detta hårda angrepp på två andra forskare var således obefogat. Men detta vet inte läsarna av Kärves bok.

Se inlägg av Kjell Modigh:

www.lararforbundet.se/web/papers.nsf/Documents/003D42BB

(Att Kärve alls haft möjlighet att ta del av detta preliminära manuskript beror på att en företrädare för scientologikyrkans antipsykiatriska kamporganisation KMR genom domstolsbeslut hade tvingat Socialstyrelsen att till sig lämna ut ett antal ofärdiga uppsatser, som myndigheten betraktade som interna arbetspapper. Det är dessa dokument som Kärve kritiserar i sin bok.)

Fjärde exemplet

Ett centralt tema i Kärffves bok är att de epidemiologiska studier som utförts av Gillberg och andra i Sverige avseende förekomsten av uppmärksamhetsstörning i befolkningen har varit metodologiskt bristfälliga, och härmed givit en alldeles felaktig (och överdriven) bild av hur vanligt detta tillstånd är.

Hon skriver härvid bland annat:

”Summan 7.1% är inte bara osäker. Den är absurd.” (sid 49)

”Summan 7.1% är resultatet av ett forskningsarbete som är så kraftigt styrt av förutfattade meningar och så exempellöst i sin felfinnarattityd att man häpnar över att den har passerat som medicinsk doktorsavhandling.” (sid 49)

”Förutom de groteska frekvenssiffrorna...” (sid 71)

En självklar och fundamental regel vid vetenskapligt författande är att jämföra utfallet av olika studier. Tror man att resultaten av Gillbergs studier avseende förekomsten av uppmärksamhetsstörning är ”absurda” och ”groteska” är den uppenbara åtgärden att jämföra hans resultat med dem som rapporterats av andra, och redovisa utfallet av denna jämförelse.

En sådan jämförelse ger vid handen att Gillbergs data ligger mycket väl i linje med vad andra forskare har rapporterat. I en aktuell översiktsartikel (av Skounti och medarbetare) rapporteras utfallet av 39 epidemiologiska studier, från en rad länder, varav flertalet hade publicerats när Kärffve skrev sin bok. Författarna påpekar att prevalenssiffrorna varierar starkt beroende på vilka kriterier man tillämpar, men konkluderar att ”the majority of all studies in general indicate prevalence rates ranging from 4% to 10%”. Gillbergs och andra svenska forskares utfall (ca 7%) ligger således mycket nära vad andra har funnit.

Detta synsätt vinner också stöd i ovan nämnda uppsats av Kärffves medarbetare Thomas Brante (ur ”Diagnosens Makt”). Brante, som i denna artikel alltså inte alls diskuterar Gillbergs forskning, utan den internationella synen på ADHD, skriver:

”Idag räknar man med att 10% pojkar och 2% flickor har ADHD, så den allmänna prevalensen är mellan 6 och 9% av amerikanska skolungdomar. Enligt National Health Statistics (NHSC 2004) är siffran 7,5% år 2002. ADHD står för mellan en tredjedel och hälften av insatser för barn med mentala störningar (APA 2002). De amerikanska siffrorna skiljer sig skarpt från t.ex. Englands, som utifrån en delvis annan manual, ICD-10, räknar med att en halv till en procent av brittiska barn är hyperaktiva.”

Det kan tilläggas att i aktuella studier också engelska forskare ger stöd för synsättet att prevalensen för ADHD är ca 7%. I en aktuell artikel rapporterar således en engelsk forskargrupp (Mill och medarbetare) från två studier (E Risk Study och Dunedin Study); i den ena studien var prevalensen för ADHD 6%, i den andra 8%.

Man har givetvis rätt tycka att dessa siffror likväl är "absurda" och "groteska". Men det intryck som ingen läsare av Kärffves bok kan undgå är att utfallet av Gillbergs studier i detta avseende är avvikande från vad andra har funnit, och därför måste bero på de metodologiska missgrepp han enligt Kärffve har gjort sig skyldig till. Och att förmedla detta intryck är att föra läsaren bakom ljuset, på samma sätt som hon för läsaren bakom ljuset när hon framställer Gillbergs syn på tillståndets orsaker som avvikande (se ovan).

Kände hon till att det finns en mycket omfattande litteratur, från många länder, som ger ett utfall liknande det som presenterats av Gillberg, hade det varit oredligt att inte redovisa dessa studier. Och att hon skulle kunna undgå att känna till dessa studier ter sig mycket osannolikt. Om inte annat så borde det faktum att hon fann Gillbergs resultat "groteska" och "absurda" ha utgjort ett incitament att gå igenom vad som tidigare skrivits på detta område. Det måste därför förutsättas att hon vet om att Gillbergs resultat inte avviker från vad många andra har funnit, men medvetet undanhåller läsaren denna information.

Noteras kan att två av dessa citat är hämtade från de sidor av Kärffves bok som Lunds universitet bad oredlighetsgruppen vid VR att särskilt granska (sid 45-55). Att påstå att prevalenssiffran 7,1% är "absurd", utan att nämna att flera studier på området ger liknande utfall, anser således VR:s oredlighetsexperter vara i sin ordning. Man finner inte ens skäl att i sitt utlåtande beröra detta förhållande.

Slutkommentar

Att Kärffve far med osanning och förvanskar citat i sin vetenskapliga rapport "Hjärnspöken" är obestridligt, liksom att detta måste ha skett medvetet, i avsikt att skada andra forskares anseende.

Notabelt i sammanhanget är att hennes nära medarbetare, professor Thomas Brante, också tycks ha ett pragmatiskt synsätt när det gäller kravet att det man påstår i en vetenskaplig skrift skall vara med sanningen överensstämmande.

I ett kapitel i boken "Diagnosens Makt" skriver således Brante följande, vad gäller den ovan diskuterade frågan om huruvida ADHD är ärftligt eller ej:

"I en nyligen utförd metaanalys konkluderas att genetiska faktorer kan förklara högst 5% av ADHD-beteende (Rothenberger och Banaschewski, 2005)."

Hade Rothenberger och Banaschewski verkligen påstått detta – och haft fog för sitt påstående – hade detta varit av stort intresse, eftersom den uppgift som ständigt brukar framföras i litteraturen är att ärftligheten för ADHD är 80% snarare än 5%.

Brante har, med stöd av VR, ägnat flera år åt att studera debatten kring ADHD, en debatt där frågan om ärftlighetens betydelse är helt central. Han måste således vara väl medveten om att den åsikt han tillskriver Rothenberger och Banaschewski avviker starkt från vad som brukar hävdas.

I artikeln av Rothenberger och Banaschewski diskuteras metaanalyser bara i ett stycke; det måste vara detta avsnitt som Brante syftar på. Det lyder så här:

”Comprehensive metastudies of parents and children and identical and fraternal twins, such as those conducted by Anita Thapar, then at the University of Manchester in England, in 1999, Philip Asherson of King’s College in London in 2001 and Susan Sprich of Massachusetts General Hospital in 2001, show that heredity greatly influences the occurrence of ADHD. For example, children of parents who have had ADHD are far more likely to suffer similar problems. The studies indicate that approximately 80% of ADHD cases can be traced to genetic factors.”

Brante påstår alltså att ärftligheten för ADHD enligt Rothenberger och Banaschewski är 5%; vad Rothenberger och Banaschewski faktiskt skriver är att den är 80%. Det finns skäl att befara att få av de studenter som har denna bok som kurslitteratur vid Brantes egen institution gör sig besväret att kontrollera vad de av Brante citerade författarna faktiskt skriver.

Hur representativa Brante och Kärffe är för den sociologiska forskningen i stort undandrar sig vår bedömning. Nämnas bör att ett flertal professorer i sociologi har uttalat sitt stöd för ”Hjärnspöken”. Inom andra vetenskapsområden brukar det dock inte anses förenligt med god vetenskaplig sed att tillskriva författare åsikter som dessa aldrig har framfört.